

IR of this group in the period 2012-2016 is 0.47. It means that the trend of inflation on 50% depends on interest rate policy and other part is regulated by other factors.

2. In the group with high interest rates, CPI performs fluctuations: decreasing in 2013, 2014 and increasing in 2015, 2016. That tendency is very similar to the interest rates trend, which is indicated by high correlation ratio (0.7). That means there are more connections than in the first group. CPI trend for all counties slopes down in contrast to the interest rates growth.
3. No country has interest rate similar to the CPI. Some countries, such as Brazil, Ghana and others in the second group have been keeping policy of a higher IR than inflation level for all years in order to curb inflation. Such policy is called 'Costly money'. Some countries always keep IR below inflation level. They are only in the first group: Belgium, Czech Rep., Eurozone. That policy is called 'Cheep money' which accelerates inflation and economic growth. Majority from our short-list countries follow 'Uncertain policy' when IR fluctuates to ICP year by year. In some countries such differences are very high: in Ukraine +6.9 pp. in 2012 and – 26.5 pp. in 2015, in Switzerland, which has conducted 'Costly money' policy for 3 years and 'Cheep money' policy for 2 years. In these and other cases central banks follow a non inflation targeting monetary policy, but some other goals are also in focal points of some central banks activities.

Overall, different countries implement different interest rate policies. In all cases IRP should be strictly determined and transparent, flexible and effective in the certain period of countries' economic development.

REFERENCES:

1. International Monetary Fund (IMF). Monetary Policy and Central Banking. November 3, 2017. <http://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/20/Monetary-Policy-and-Central-Banking>
2. FOCUSECONOMICS. Policy Interest Rate (%). <https://www.focus-economics.com/economic-indicator/policy-interest-rate>
3. European Central Bank. Monetary policy decisions. September 7, 2017 <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ecb.mp170907.en.html>
4. Bulgarian National Bank. Base interest rate. <http://www.bnb.bg/Statistics/StBIRAndIndices/StBIBaseInterestRate/index.htm>

Savchuk S. V.,

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Demianiuk A. V.

Ph.D. in Economics

Ternopil National Economic University, Ukraine

MODERNIZATION OF LOCAL BUDGETS OF UKRAINE: MODERN TRENDS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

Савчук С. В.

канд. екон. наук, доцент

Дем'янюк А. В.

канд. екон. наук

МОДЕРНІЗАЦІЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

The modern tendencies of reforming of local budgets of Ukraine in the context of decentralization processes are researched. The practice of performing revenue and expenditure parts of local budgets of Ukraine are analyzed. The prospects of modernization of local budgets of Ukraine in order to ensure their financial strength are determined.

Key words: local budgets, local budget revenues, local budget expenditures, intergovernmental transfers, decentralization reform.

Досліджено сучасні тенденції реформування місцевих бюджетів України в контексті процесів децентралізації. Проаналізовано практику виконання дохідної та видаткової частин місцевих бюджетів України. Визначено перспективи модернізації місцевих бюджетів України з метою забезпечення їх фінансової міцності.

Ключові слова: місцеві бюджети, доходи місцевих бюджетів, видатки місцевих бюджетів, міжбюджетні трансферти, реформа децентралізації.

Забезпечення фінансової стійкості на місцевому рівні в Україні в контексті модернізації місцевих бюджетів є неодмінною складовою процесів вітчизняного державотворення з урахуванням імплементації світового досвіду, зокрема європейського, щодо формування ефективного механізму функціонування місцевого самоврядування. Здійснення структурних реформ у сфері місцевого самоврядування було зумовлено наявністю таких проблем, як низький рівень забезпечення публічними послугами на місцевому рівні, незадовільний стан благоустрою адміністративно-територіальних одиниць, нерозвиненість форм прямої демократії, неузгодженість місцевої і державної політики щодо соціально-економічного розвитку територій тощо. Модернізація місцевих бюджетів України на засадах здійснюваної реформи бюджетної децентралізації сприятиме вирішенню вищезазначених проблем та стратегічному розвитку держави загалом.

Питання функціонування місцевих бюджетів у своїх працях досліджували вітчизняні науковці, зокрема О. Василик, В. Дем'янин, М. Карлін, О. Кириленко, Н. Корень, І. Луніна, В. Опарін, О. Сунцова, В. Федосов, С. Юрій, а також зарубіжні дослідники – Ш. Бланкарт, Дж. Б'юкенен, П. Самуельсон, Дж. Стігліц та ін. Зважаючи на ґрунтовність здійснених досліджень, в умовах сучасної реформи бюджетної децентралізації актуальним є розгляд теоретичних та практичних засад модернізації місцевих бюджетів України й визначення подальших напрямів їх розвитку.

Успішний розвиток України зумовлює необхідність підвищення ефективності управління бюджетними потоками на місцевому рівні з метою забезпечення фінансової стійкості та збалансування взаємовідносин у сфері бюджету між усіма рівнями влади. В Україні з 2014 р. розпочато реформу децентралізації та уже зроблено перші успішні кроки у цьому напрямі, які спрямовані на зростання дохідної бази місцевих бюджетів та розширення повноважень органів місцевого самоврядування [7, С. 7].

За цей час розроблено та впроваджено законодавчі ініціативи, що сприяли процесам модернізації місцевих бюджетів України (табл. 1). Новостворена законодавча база спрямована на посилення мотивації до проведення

адміністративної реформи в Україні з метою вирішення нагальних проблем та фінансового зміцнення органів місцевого самоврядування. Безпосередньо, важливе значення відіграли прийняті зміни до Бюджетного кодексу України [1] та розроблена й схвалена Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади [4].

Таблиця 1

Результати впровадження законодавчих ініціатив в Україні*

Законодавчі ініціативи	Результати впровадження
Закони про внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України	Місцеві бюджети зросли на 78 млрд. грн. та їх частка у зведеному бюджеті наближається до 50%
Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад»	Створено 366 об'єднаних територіальних громад, що забезпечило спроможний базовий рівень місцевого самоврядування
Закон «Про співробітництво територіальних громад»	Створено механізм вирішення проблем щодо утилізації та переробки сміття, розвитку спільної інфраструктури (більше 500 громад уклали 111 договорів)
Закон «Про засади державної регіональної політики»	Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад зросла у 30 разів
Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства»	Нові містобудівні повноваження отримали майже 90 міст та об'єднаних територіальних громад
Пакет законів щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг	Делегування органам місцевого самоврядування відповідного рівня повноважень з надання таких послуг, як реєстрація місця проживання, видача паспортних документів, державна реєстрація юридичних та фізичних осіб, вирішення земельних питань тощо

*Складено на основі [3]

Досліджуючи сучасну практику функціонування місцевих бюджетів України варто відмітити позитивні тенденції у формуванні їхньої дохідної бази в результаті здійснення реформи децентралізації. Так, зокрема, частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України, враховуючи трансферти, за 2015 – 2017 рр. зросла з 45,6% до 49,3% [6]. Такі зміни відбулися в розрізі загального та спеціального фондів, щодо яких констатуємо зростання частки до рівня 31,1% та 37,2% відповідно у 2016 р. в порівнянні з аналогічними показниками 2013 р. (рис. 1).

Як свідчить аналіз показників місцевих бюджетів, у 2016 р. акумульовано доходів у обсязі 366 млрд. грн., що на 14,1% більше у порівнянні з попереднім 2015 р. Важливо вказати на те, що власні доходи у даному періоді зросли на 49% і становили 146,6 млрд. грн., на відміну від минулого року, коли їхня сума склала 98,2 млрд. грн. У 2017 р. прогнозом передбачено 170,7 млрд. грн. їхніх

надходжень, а за 10 місяців цього року забезпечено виконання 90,6% прогнозних обсягів.

Рис. 1. Динаміка частки доходів місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету України за 2013-2016 рр.*

*Складено на основі [2]

Впровадження реформи децентралізації сприяло трансформації структури дохідних джерел місцевих бюджетів України. Незважаючи на те, що у загальному обсязі податкових надходжень податку на доходи фізичних осіб все ще відводиться основна бюджетоутворююча роль, все ж більшого фіскального значення набувають місцеві податки і збори (у 2014 р. – частка складала 8%, у 2015 р. – 22,4%, у 2016 р. – 24,8%), встановлення та регулювання яких закріплено за місцевими органами влади. Оскільки, без урахування міжбюджетних трансфертів, частка податку на доходи фізичних осіб у місцевих бюджетах України складає близько 56% загального обсягу їхніх доходів, зокрема щодо бюджетів об'єднаних територіальних громад – 55%, то посиленої уваги потребує адміністрування вказаного податку, пошук місцевими органами резервів стосовно розширення бази оподаткування та інших заходів з метою нарощування надходжень від податку [2; 6].

Прискореними темпами відбулося і зростання видаткової частини місцевих бюджетів України. Зокрема, у 2016 р. їхній обсяг, без урахування коштів, що передаються до державного бюджету, становив 346,2 млрд. грн., що перевищило даний показник на 25,0 % у порівнянні з 2015 р. Традиційними напрямками здійснення видатків стали: соціально-культурна сфера (за рахунок приросту у 2016 р. на 46,4% видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення, на 25,5% – видатків на фізичну культуру і спорт, на 24% – видатків на культуру та мистецтво). Визначальним стало зростання на 81,8% видатків місцевих бюджетів на економічну діяльність [2, С. 76].

Важливо зазначити, що при формуванні місцевих бюджетів України значною залишається частка міжбюджетних трансфертів, яка у 2016 р. складала 53,4%. Навіть зниження темпів їхнього зростання у порівнянні з попереднім роком не сприяє повною мірою реалізації реформи децентралізації та не дає змогу зменшити фінансову залежність від обсягів наданої допомоги з державного бюджету. Позитивним фактором здійснення реформи

децентралізації стало зростання інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів, що сприяє соціально-економічному розвитку територій [5, С. 84].

Враховуючи вищевикладене, перспективним вважаємо функціонування місцевих бюджетів на засадах фінансової децентралізації. Необхідним постає посилення фінансової автономії місцевих органів щодо формування та використання коштів місцевих бюджетів; забезпечення відповідності наданих місцевим органам повноважень обсягам дохідних джерел для ефективного виконання покладених на них функцій та завдань; удосконалення адміністрування податків і зборів, що є основою для формування ресурсної бази на місцевому рівні; ефективне управління бюджетними коштами з урахуванням стратегічних орієнтирів розвитку окремих адміністративно-територіальних одиниць при формуванні місцевих бюджетів.

Література:

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. — К., 2017. — 92 с.
3. Державна політика, законодавчі напрацювання, проміжні результати першого етапу децентралізації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/about>.
4. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
5. Корень Н. В. Бюджетна децентралізація в Україні: результати реформи та пріоритети розвитку / Н. В. Корень // Стратегічні пріоритети. – 2017. – № 2. – С. 81 – 88.
6. Моніторинг децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Monitoring-Detsentralizatsiya-10.11.2017.pdf>
7. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні: наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України". – К., 2016. – 70 с.

Chmeruk G.G.,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Burlakova I.A.

Ph.D., Associate Professor

University of Banking, Ukraine

PROBLEMS AND PERSPECTIVES OF USE CRYPTOCURRENCY IN UKRAINE

Чмерук Г.Г.

к.е.н., доцент

Бурлакова І.А.

к.пед.н., доцент

ДВНЗ «Університет банківської справи», Україна